

ДОМАЋИ ЛИСТ.

Цена је листу : на целу годину 2 фор. на по године 1 фор.	Излази сваког 1. и 16. дана у месецу. УРЕДНИК, ВЛАСНИК И ИЗДАВАЛАЦ : СТЕВАН КОЊОВИЋ , учитељ.	За Србију : на целу годину 5 дин. на по године 3 дин.
---	--	---

ДА ЛИ ПОЉОПРИВРЕДНИК ТАЧАН РАЧУН ТРЕБА ДА ВОДИ О СВОМЕ РАДУ И ИМЕТКУ?

Прошло је оно доба и време, када се најнужније ствари у *рабош* бележиле. Истина да многи, који памте то то доба, још уздишу за њим; и данас ће се чути од много њих како жале, како уздишу за њим! У колико је то жалење и уздисање оправдано, не ће нам ни они сами знати казати: једино би могли ту најглавнији узрок навести, што зарези на рабошу јасно нам показују, да људи тога доба слабо брнге имадоше, слабо се стараше да што боље свој дом и своје имање усаврше и унапреде — то доба беше, доба за оно време и оне часове у којима живеше, а за будућност, за своје наследнике слабо брнге полагаше. Тако је то било тада; али данас не; данас се спуним правом може данашње доба назвати, доба најозбиљнијег рачуна, јер све што год се ради мора се радити са најтачнијим рачуном, са најтачнијим белешкама, а рабош и његове зарезе, морају се одбацити и по где кад их се сетити можемо, па ма и са уздахом и поменом на оно сретно доба, доба рабоша.

Вођење рачуна, о свему раду, дељању и иметку, тај посао се данас тако

усавршио, да се узима као један огранак једне велике науке, која сваки дан све више и више корена захвата како у великим трговачким и земљоделским кућама, тако исто и у мањим па и у најмањим и најпростијим — а то је народна економија, а огранак, књиговодство у ширем и у ужем смислу. Без свестраног разумевања саме ствари са којом се највише бавимо, без вођења рачуна односно без књиговодства, о свему оном што нам сваки дан преко руке прелази, не може постојати разуман рад, не може кућа ни имање напредовати, оно је тако рећи сигурно на вратима пропасти; данас је време таково, па према њему се морамо и ми равнати, ако хоћемо да важимо у том времену као нека чињеница, која може и која треба што да уради и то тако да уради, о чему ће и друди рачуна да води.

Без тачног вођења рачуна не може постојати никакав ред; без реда рад се не може кретати онако, како би требало и како би ми желели да се креће и да својој одређеној цели и одговори, без ваљаног рада не може бити на-

претка, а где нема напретка тамо је извесна пропаст. Даклем из свега овога изалази да вођење рачуна о свему и свачему јесте један од најглавнијих услова по напредовање човеково. Забежене цифре најјаснији су сведоци нашег напредовања или уназађивања; ма чиме ако се човек да обманути и преварити, али цифрама то никад бити не може код онога, који зрело и озбиљно мислити уме. Цифре му показују најтачнији рачун целог његовог иметка, целог издатка, целог прихода па на послетку и чисте користи или штете, према чему се сваки треба да зна равнати, да ако постоји сувишка да га на унапређење свога имања примене, ако постоји штете, да изнађе узрок штети, овај отклони, у будуће избегне, или рад тако удеси не само да се штета избегне, него да се и надокнади и сав рад у прави ток приведе — све се то само са цифрама да постићи.

Радња без цифара је тумарање по мраку, у коме више страдамо него што добро прођемо.

Данас није доста да је човек само вредан и штедљив па да може да управља својим имањем; па ма оно било мало или велико. Поред тога треба да се тачан рачун води, па да се види чист добит, јер без тога исказа, ма како били вредни или штедљиви само је животарење, али не уједно и напредовање. Нисмо се могли у погледу тога на једном месту уверити, него тако рећи на стотину места; тамо где се тачан рачун води, тамо се и напредује, а тамо где тога нема, тамо се иде натраг.

Па како би баш газда и знао да ли напредује или иде у натраг ако сав свој расход и прићод тачно не бележи? Од куд може знати да ли ради са коришћу каквом или са штетом? Од куд може да оцени да ли му је рад уман или не. Ко му може да рече да ли му је са коришћу скопчано свињарство, овчарство, говедарство, коњарство итд.? Или од куда ће да дозна, е да ли му се исплати што одхрањује прасице, ждребад, теоце и друго на своме дому, или може без рачуна врло лако да прође као онај, који бесмислено при каквој опклади вија 100 ф. а рескира 1000 ф.? Ко ће да му разјасни, колико му прихода у опште земља доноси? Које се културно биље исплати? Како би пићу најзгодније било у новац претворити, да ли да се просто као пића прода или да се њоме које живинче гоји па тако прода? Или како боље изилази на крај кад мршаву стоку продаје или дебелу? — О свему томе јасна одговара може дати само тачно вођење рачуна о свему што радимо и чиме се занимамо. Ко не води рачуна о своме добру, тај управо не зна ни шта има, ни шта нема; ни шта може па и треба да прода и шта не може и управо шта треба да купи. Тај не зна колико па и на шта сме свој новац да потроши или уложи; тај у случају нужде не зна да изнађе код своје куће најзгоднији извор одакле ће новац да створи — тај ће у том случају баш оно продати што му је најнужније.

Болест се само тако лечи, кад јој сазнамо узрока. Без рачуна газдинство само се тек замислити да, али остварити па и постојати не, јер кад нам

се која погрешка у раду појави не знамо јој узрока од куд се појавила, да га можемо врло лако па и брзо отклонити.

Без рачуна газда не зна стање свога иметка и не може да зна ни колико му је целокупан приход, па ни расход; па тако без икаквог прегледа ради, не знајући ни кад, ни колико, ни зашто, ни где ни у име чега ваља да плати, да новац изда.

Не да се порећи, да и данас много пољопривредника постоји, који своју економију раде а боз вођења тачна рачуна о њој, односно без вођења књига о њој — а онет не пропадају, него за неке се може рећи, да шта више и напредују. Истина да тога постоји, али то још није довољан доказ да ови боље не би могли напредовати, кад би о свему и писмено у својим књигама водили.

У опште је познато, да људи економи не воле писати; али кад би пој-

мили важност вођења простог књиговођства, уверени смо да би им се писање омилило и ни мало им трудно не би било свако се вече пера прихватити и у спрењене књиге све пописати и прибележити, шта се тога дана урадило, примило и издало, па на своме домазлуку и догодило. Нико не препоручује да економ већину свога скупог и драгоценог времена проведе над разгранатим вођењем књига по не знамо каквом особитом начину, али најпростији, то се с правом захтева и очекује од сваког, па на основу тога да зна како ће коју струку удесити, која је берићетнија, да је у већој мери негује и ради, а ону која слабе користи или баш и штете доноси, да је укине и престане с њоме економисати, да не би у тај положај дошао, да му један приход подмирује другу штету.

Е. Ш.

Воћарство.

Резање (кресање) воћака.

(Наставак.)

Савијање и увијање гранчица.

Цел, која се хоће помоћу савијања да постигне састоји се у томе, што се неда воћци да расте што више у вис, него да се она и ширином својом снажи. Свако оно дрво, код кога усправније грање стоји, тога су грање, гранчице и летораста много снажнији од оних, које косим, а још мање положеним правцем расту. Тиме дакле кад врх гранчице привијемо и упутимо к земљи, мора застати у своме растењу, но у толико више ће се она снага примењивати на образивање будућег плода.

Савијање дакле летораста састоји се у томе, да му врхове пригибамо к земљи, да

цео летораст заузме облик полукруга. Да би савијени летораст остао у своме савијеном положају нужно је да се привеже, било о другу грану или помоћу тачке или другог чега. Тим ће се начином, као што већ једном напоменуемо, дотичне савијене гранчице и летораста преобратити у плодне гранчице, које ће врло лепу и добру услугу идуће године учинити. Сок, који се у таквим гранчицама и леторастима буде налазио и који још буде придошао, тај ће се искључиво примењивати на образовање плодних пунова, т. ј. на заметке плода у постојећим већ очима на дотичним леторастима. Ово је особито добро средство и врло лако да неплодну воћку, а

особито ону која врло бујно расте са својим леторастима, да натерамо да мора родити.

Савијање се предузима делимично, и то или са свију страна по један или два летораста, или пак ма с које стране, на којој су се врло бујна раста летораста указали, те ове само на тој страни можемо да савијемо а с друге где није потребе, може се недирнуто оставити. Но свакојако је боље увек на ређе и са свију страна у једном сразмеру исавијати него, на појединим странама по много, а на појединим ни мало, или тек по једну или две. Многе леторасте с тога не ваља савијати што ће онда онај плод који се буде на њима појавио у недостатку довољно сока закржљавити, ни изблизу неће бити тако леп, једар и крушан, као иначе кад у опште летораста и границе воћака стоје у нормалном стању.

Постигне ли се овим начином на једној војци доста плодних граница, тада више на сваки начин није нужно то понављати, шта више кад цел постигнемо, све се исавијане границе морају са воћке уклонити, морају се до основе своје или иначе до згодног места одрезати — пошто ће се од тога доба сваке године, сваке врете плодних делова на војци образовати.

Има доста воћака које по природи својој доста оборено гране терају, управо их пуштају земљи са својим врховима, или у најбољем случају скоро положено терају своје грање; овакав случај може да буде и код оних воћака које јако оброде, те грање и границе оборено стоје према земљи. У свима овим споменутим случајевима, па и при вештачком савијању, изнад оног места где је на граници учињен савијутак, обично се једри заперци и то у већем броју појављују; кад је воћка у обичном нормалном стању, онда јој ови заперци ни мало нису потребни, прво што нису плодни а друго што јако троше

хранљиви сок, који би врло добро дошао осталим деловима и плоду, а овако, тако ови заперци могу воћку да уназаде, да због њих родни делови просто са свим пропадну а они отму мах. Овака је појава врло непријатна за воћара, и воћар је се може врло лако опростити; расту ли савијене гране обично, развију ли се на њима плодни делови па и сам плод врло добро успева, ови су заперци непотребни, шта више штетни, за то их баштован, како се појаве, треба да сече са дрва и да их не пушта да узалуд а на штету саме воћке тлаче храну. Напротив покаже ли се потреба да треба или коју страну попунити, или коју родну границу због разних узрока изменити, то се онда на таквим може оставити по неколико заперака, да потпуно израсту па и њих за тим присавити да и они учине исту услугу што и остале границе. Тим начином се врло лако може постићи од заперка плодна граница.

Исту услугу и исту цел има и увијање летораста. Увијање летораста се предузима лети и то код оних летораста који бујно и једно напредују. Просто се летораст узме у леву руку а десном се врх уврне да не може даље да расте у дужину и да од споредних очију ствара плодне пунове и плодне вијоке а касније ће отуд да постану и плодне квржице.

Осим овог увијања или уврћања врхова од летораста, могу се врхови и размрцкати и то за тај посао нарочито удешеним пљоснастим маказама, међу које се просто врх од летораста ухвати и стиском размрцка; та рана обично споро зарашћује али у толико ће њено растење зауставити се а сок више на образовање плодних делова обратити.

Овим начином удешена дрва не изгледају баш најлепше за око и препоручује се да се само у том случају предузме, ако је други посве немогући.

Пчеларство.

(По Дате-у.)

Прегледање пресада.

(Летња ревизија.)

Након пролетње паше обично настане кратка почивка и са цветањем лине, хељде или друге како биљке почиње *летња паша*, која од прилике траје од половине месеца Јуна до пшеничне жетве. А кад врисак стане цветати, онда већ наступа *јесења паша*; она обично почиње у првој трећини месеца Августа и траје до половине Септембра. Махом свугде је тако, где је обилата и бујна пролетња паша, да је тамо слабија и мршавија летња паша, а јесење готово и нема. У неким крајевима је летња и јесења паша главна, особито тамо, где се много хељде сеје и где има вриска. У овим крајевима је потребно прегледати све кошнице — то је летња ревизија — да би знали шта ћемо с њима, и ако се нађе каквих недостатака, да их за врућа трага уклонимо.

А.) У крајевима без позне паше ваља испитивати, који народи могу зиму претурити, а који не могу. Истражујући то, на ове четир ствари мора нам пажња бити окренута: на матицу, народ, саће и зимницу (мед и рђу).

1.) Ако смо ради да који народ до године напредује и цвета, матица му мора бити потпуно здрава и без једнога недостатка, због којег не би могла како треба носити јаја и друштво подмлађивати. А да ли је матица плодна да се лако познати на леглу. Ако је друштво доста јако и није му недостајало празних пчелињих ћелица, онда легло не сме бити мало, нити сме међу њим бити празних ћелица, а још мање сме бити ишарано трутовски леглом, него свака ћелица мора бити запљувана и заручена. Ако је тако, онда не треба гледати што је матица мала или велика. А кад дође да се бира између две једнако плодне матице, увек је вренија она тананијег тела, него велика и зденаста или одвећ мала. Више важности ваља полагати на доба матичино него на обличје, јер матора матица, мада је ове године била плодна, до

године може да рано тргне натраг у ношењу јаја. С тога међу једнако плодним матицама млађој увек треба дати првенство, дакле овогодишњој или лањској. Мада матице могу носити јаја и дуже од 3 лета, опет саветујемо, да са матицама преко две године само у невољи уђемо у зиму.

2.) Што се тиче народа (пчела радилица) имамо приметити, да будуће напредовање његово не зависи само од великог броја пчела, него од мноштва младих пчела. Слабићи не презиме добро, јер они морају већма да се напрежу и више једу, да би произвели потребну за живот топлоту, а јакој зими не могу се одупрети на дуже време. Последица је овом та, што навуку на себе срдобољу, од које многе пчеле изгину, а богме и све друштво може да страда. Но и множина народа има својих граница. Одвећ јаки народи на ијоле мекшем времену узнемире се и отуд ласно добију срдобољу и излетајући у невреме из кошнице изгубе добар део пчела. Доста да је друштво толико јако, да пре него се сабије у клупче преко зиме, може лепо прекрити све саће у плодишту. — Разлика међу младим и маторим пчелама што се тиче снаге за рад и века је таква иста као међу младићем и временитим човеком. С тога није према смеру, да се затвора матица у оним кошницама, које мислимо преко зиме оставити, да би стали на пут лежењу младих пчела последњих дана паше ради веће добити у меду тим пре што се пчеле по измаку паше и саме престану лећи. А најмање је саветно стати на пут лежењу пчела са талијанском матицом, јер она и тако раније престане носити јаја него матице наше расе.

3.) Што се тиче саћа имамо опазити, да се пчеле боље осећају и напредније су на младом саћу него на старом. Но како је савим ново, још бело саће добар топлоноша и већма унија влагу то је за зиму претежније

оно саће, у којем се већ једаред или више пута излегле пчеле. Још више на то треба пазити, да у плодишту буде само пчелињег саћа.

4.) Што се тиче зимнице (меда и рђе) треба знати, да свака кошница толико треба да има зимнице: а) колико треба до узимљења, б) од прилике 5 kgr. за зиму и в) 5 kgr. за пролеће док не удари главна паша. Према том у крајевима без позне паше до 13 kgr. а у крајевима са позном пашом доста је 10 kgr. Од овог правила се може одступити према одношајима пчеларења, према облику кошнице и добу године. У кошницама са покретним саћем ласно се може сувишак одузети или, ако недостаје, додати меда. Како је рђа од битног утецаја на напредовање друштва, то при одабирању кошница за преседе не смемо је изгубити из вида. Бар не треба оне кошнице узети за преседе и оставити их, да презиме, у којима нема ни мало рђе. У ђерзонкама можемо у овом случају саће са самим медом извадити и место њега метнути оно, у којем има и рђе покрај меда. Мимогред буди поменуто, да махом оне кошнице имају рђе у којима је на кратко

време прекинуто лежење пчела, нпр. млада матица се излегла. Даље ваља и на то пазити, да зимница не буде раштркана по саћу, да је има мало овде, мало онде, него више да је на гомили, е се на великом простору пчеле не могу нигда тако згрејати као на мањем, и ако ће пчеле на мало жешћој хладноћи морати прећи на други, трећи сат, да би дошле до меда, могу се покочити или крај свег меда од глади поумирати. С тога пуније саће ваља за зимницу употребити и сузити кошницу на што мањи простор. Даље ваља да је саће тако поређано, да пчеле с прва дођу ближе лету, па после да иду за медом к вратима. Јер ако се с почетка у средини наместе, може се десити, да сав мед потроше у првој половини кошнице и потрошивши тај мед поумиру од глади, мада се у другој поли кошнице још доста меда находи. На последак није све једно какав смо мед узели за зимницу. Мед, који има у себи много састојака, који се ласно између, а мало има у себи шећера (Zuckerstoff а) проузрокује ласно ердобљу нпр мед од медљике.

(Наставиће се.)

Поп Милутин Гавриловић.

Виноградарство.

Резање винове лозе.

(Наставак).

XI. Кордон на узбрдици.

Ми већ једном приликом говорисмо у опште о лози на узбрдици („Д. Л.“ III. стр. 200. — IX. Хоибренкова метода резања винове лозе на узбрдици). Но овом ћемо приликом да говоримо о лози на узбрдици, али која ће се неговати у виду кордона, у виду оном, кога ми обично називамо *у виду логошки*.

Већ према спомену, да ће се лоза неговати у виду логошки (османлука), у виду кордона, јасно нам је да се за тај посао морају примењивати лозе *снажног раста*. Размак чокота од чо-

кота не сме бити мањи од 1 m. а ни већи од 1.5 m. Станиво се удеси за три етаже, које се могу направити или од летава или од жељезне жице (сл. 101.) Редови чокоћа треба да су тако удешени да иду горе уз брдо или обратно, а не по преко косе брдске. Етаже једна од друге, као и последња од земље, ваља да су у размаку од 0.5 m. дакле укупна ће висина овог кордона да изнесе управо 1.5 m. — Кад је дакле већ толико лоза снажна да се може у овој форми удешавати, а све је удешено и приправљено приступа се раду.

Прва година. Узме се најлепша лоза на чокоту, ако је овај у виду главе, или ако се одмах неговала лоза у виду правога стабла, онда се ова узме и стави нешто у коси положај према брду. Привеже се за прву и другу етажу; дакле у дужини, мало нешто више од 1 м. Најближе око према првој етажи као и најближе око према другој етажи се изабере и уочи, а остале

се све затру, како под првом етажом, тако исто и између прве и друге — међу два забележена ока; и напоследку се над горњим оком лоза ореже. Ако се по садњи првих година чокот овај неговало у виду главе, то ће осим те главне лозе бити још и других, које све осим једне ваља до основе орезати а једну на 2 најдоња ока, што ће као резервни кондир да послужи, у случају

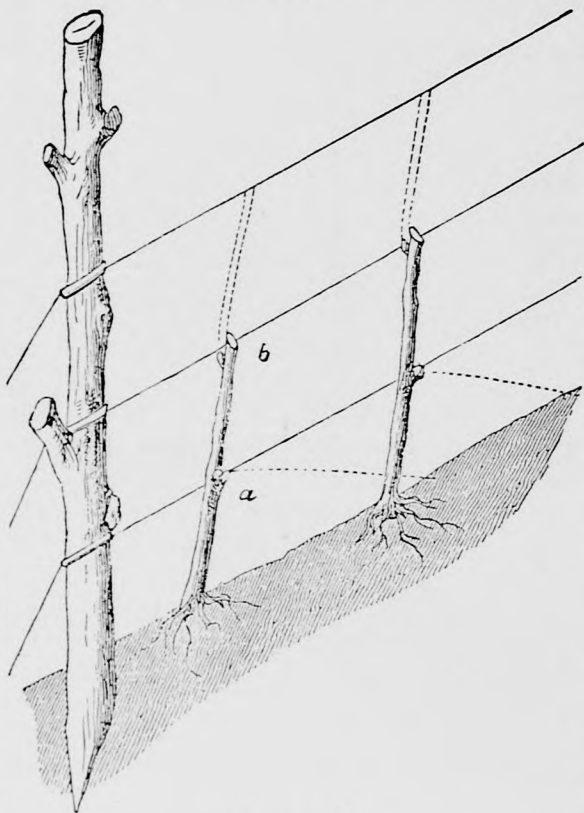
да идућих година главно стабло пофали, да се одма добром лозом родницом, која је избила и развила се из резервног кондира, може испунити и заменити. Те ће године та 2 ока сл. 101. **a** и **b** потерати и то врло јаке и снажне ластаре, које ћемо упутити те године да терају својим природним усправним правцем. Како доспу, доњи **a** прво до друге а после до најгорње етаже, уз ове га треба привезати и иза најгорње

заломити. Из **b** ластар, кад доспе до најгорње етаже привеже се, али се не залама све дотле док не измакне још за 0.5 м. и тада се тек заломи. Оне залеске, који би се те године на њима у пазусима лишћа појављивали, ваља брижљиво и неизоставно исецати а особито изнад најгорње етаже, јер би дотични део ластара у тој мери отештао, да би се земљи пригнуо и лепи изглед

овог кордона нарушио.

Друге године. На сваком чокоту имамо сад две роднице, које треба орезати. Доња родница се (сл. 101. **a**) стави у водораван правац тако да **a** родница дође својим крајем према основи другог чокота; а роднице **b** према доњој родници другог чокота. Ореже се у дужину на 5—6 dm. но се не остављају на њој све очи, но се прво све доње протру, па

ако на горњој страни више остане од 6—7 онда се и ове прекобројне потру а само онолико остави. Ако има на овом чокоћу и резервних лоза, то се и оне морају орезати на кондире од 1 или 2 ока. Сви се ластари пуштају да расту у усправном правцу и како који доспе до које етаже ту се привеже, па ако је потребе и заломити га ваља; ако пак хоћемо да од ластара однегујемо добру лозу родницу положницу за на

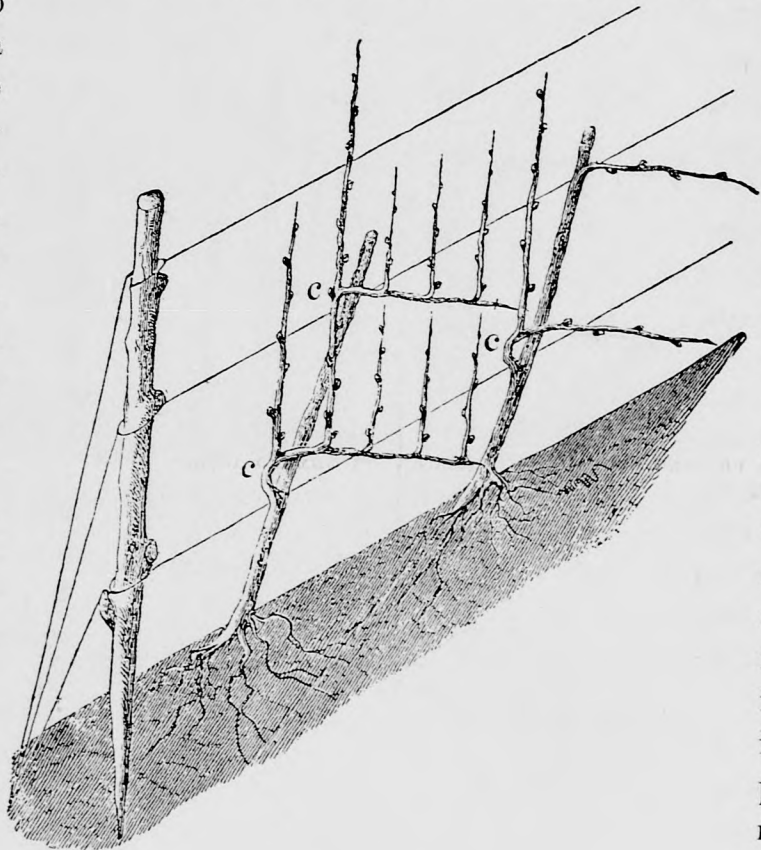

Слика 101.

годину то се с њоме исто онако поступа као што у пређањим чланцима о овој лози говорисмо.

Треће године. Сваки чокот има на себи најмање 5 лоза а највише 7, осим резервних ако је има. Оне лозе роднице које су биле на лакту обе положнице, као на највишем месту најснажније су и израсле. Најпростији је начин да се ове године тако чокоће ореже, а те две најлепше две лозе роднице замену старе положнице, на којима се остале лозе роднице налазе. А то ћемо тиме постићи, кад положнице орежемо баш до тих лоза родница, које ће ове старе положнице да замену; што како старе орежемо одма ове на њихова места у онај исти положај ставимо, као што су оне прошлог лета лежале. Кад се тако поступа онда оно главно стабло, које у косом положају лежи тако одебља, да га је у јесен после 2—3 године по све не могуће к земљи привити и загрнути га. А да би ово избегли т. ј. да таку лозу однегујемо која би се у јесен савила па и загрнути могла, нужно је да горњи део стабла од доње до средње

етаже заменимо са другом лозом родницом на доњој положници одмах од оне што је на лакту ове положнице избила сл. 102. с на другој етажи). С тога се ова лоза још док је ластар била морала за овај посао неговати и пуштати је да израсте и потпуно се развије. Сад те године не мора се старо стабло сећи; оно може остати да послужи као нека природна перманентна тачка која се никад неће, па ни зими са свога места уклањати и о коју ће се нова и нова стабла сваке године кад се ова измењивала буду привезивати; а могу се при доњој етажи одмах треће године оцећи и ону лозу родницу у усправном правцу привезати на другу етажу

Слика 102.

и ту је превити још за онолико за колико ће својим врхом доспети близу суседног чокота и то прве положнице на најдоњој етажи. Оне очи, што се налазе на усправном делу стабла потру се све а сама се положница има у погледу очију удесити, како мало час у години другој спеменисмо.

Четврте године. Долази исти рад што и треће године, горњи се део ста-

бла може те године, односно сваке године измењивати а и не мора се, него се може сваке друге године; у том се случају горња положница замењује родницом која је избила на лакту горње положнице, те се она на место старе привије (сл. 102. друго с.). Да би се у оваковим приликама лоза у виду чар-

клија могла лепо изводити и неговати, нужно је, да се зна прво у равници правилне чардаклије изводити, онако како ми јасно обележисмо и сликама разјаснисмо у овом листу ове године у бројевима 5—7. стр. 70. 87. и 103. под насловом *IV. Чардаклије.*

(Наставиће се.)

Ратарство.

Неколико речи о зимској сетви.

Ито: „Искусства су једини темељ, на коме сигурно и са успехом газдовати можеш“.

Arthur Young.

Прође жетва а прође и лето, те нагло дође јесен; стиже доба кад старе бриге настају, кад треба зимску храну, њено семе бацити у земљу, да нам донесе свагдањи лебац. Човек ратар увек је у послу, једва што је један посао свршио чекају га десет других, само да је сваки ваљан и користан, онда хвала Богу још је добро, али на жалост многи се и то важан посао обавља лакоислено, које како и то из незнања или хотимично, онако како је научно — плете котац као његов отац.

Јесења или зимска сетва је један од најважнијих послова, које сељак на пољу своме, често далеко од куће своје обављати мора. Баца благо у ту неизцрпivu ризницу, јер хоће да му до године врати стоструки интерес за уложени капитал, за напорац труд, који је око орања и сејања уложио. Па пошто се тај најважнији посао често, врло често лабаво и злочесто обавља, узех си за задатак да коју рекнем, неби ли штованом читаоцу ратару којом и користио.

Код зимске или јесењске сетве главно је узети у обзир време кад треба посејати, јер усев ваља још пре зиме и мраза да је не само поникао, него већ да се довољно развио а наиме стрмина, треба да се добро закорени и прилично разбокори, јер ће боље моћи одољети мразу и непредвиђеној јакој зими.

Како је просечна дневна топлота $+ 7.5^{\circ} \text{C}$. одмах и биљка почиње у растењу своме малксавати. Тога ради ма да је у нашим крајевима обичај често пута сејати све до Божића или до мраза, то је опет саветно да се зимско сејање обави чим пре, увек тако да исклијала биљка бар 14 до 20 топлих дана проведе у своме растењу пре насталог мраза.

Сејемо ли касније, истина семе поникне али усев бива редак, слаб, јер лако промрзне, слабо се бокори, те га касније голомразица (сувомразица) лакше заједно са кореном извади те ако настаје време променљиво (мраз — топло — мраз) врло лако иструне. Зато чим пре у јесен посијеш боље је, јер ће усев такав лако зимовати и прекозимским непогодама одољевати.

Што си јесени закаснио, не ћеш у пролеће надокнадити, сам си кривњу препиши, јер ћеш добити мање зрна а и сламе мало. Истина некад крај повољних околности и на пролеће се усев стане бокорити, али које вајде кад донесе слабо влаће, које и доцније и неједнако дозрева. Човек мисли да је жито густо и рачуна на богату жетву ал кад дође време жетве, види где се је преварио — истине је мало а десет пута више очинака.

Као што је одвише касно сејање штетно, тако опет не ваља ни одвећ рано, јер усев нагло израсте, одвећ бокори, услед чега је

одвише и густ, пак зими кад падне снег, усев такав пожѹти, поцрвени, труне те ако зиму и поднесе, он већ у пролеће полегне. За наше одношаје најприкладније доба зимске сетве је септембар и октобар. Најуре се сеје репица (олај), па озимац јечам, озими грашак, вика, раж па пшеница.

На добу сејања упливише не само поднебље, већ и време, положај, суштина земље а особито начин како си спремио земљу за сетву. Даље није довољно знати само кад треба сејати већ мораш знати камо и како треба да сејеш.

Земљу ваља добро за сетву да спремиш, јер семе ће само у добро спремљеној земљи добро растити и успевати, тим боље ако је та спрема извршена у право време, пошто од тога зависи и добра жетва. На истом земљишту, које је једнакога бонитета (доброте) али само разна за сетву спремљено, приметити ћеш да ће на оном делу тога земљишта, које је боље спремљено двапут толико па још и више плода донети него ли на оном делу, који је злочесто и у невреме спремљено. На ову предрадњу треба велики обзир имати, да је ваљано обављена.

За ону земљу кажемо да је добро за сетву спремљена, која је:

- 1.) За сетву зрела, израђена.
- 2.) Потпуно изравнана.
- 3.) Снабдевена са довољном влагом, особито за суве јесени и касне зиме треба бачено семе да нађе достатне воде.
- 4.) Чиста од корова.

1.) *За сетву је зрела или израђена она земља*, која је чешћим орањем умерено ровита, пролежана, те како у земљи тако и на површини њеној проста од грудa и бусења. Тврде грудe проузрокују у земљи шуљине (пукотине) те падне ли семе у такову шуљину или на груду, не може клијати а када би и клијало, угине, пошто корен изклијалог семена сада већ биљке у таковој шуљини увене и угине; падне ли на груду, није у стању потребну храну из грудe си присвајати па била грудa ма од најплодоносије земље, семе је исте судбине као и оно у пукотини.

Признати ћеш и то, да гдегод је на пољу пуно великих грудa, да се семе не може ваљано задрљати, забранити, чега ради треба, да је ратарева прва брига, да земљу добро изради, да је у своје време ваљано преорана и измешана.

Онај који њиву своју увек у време ваљано орао буде, тај неће на истој наћи големих буса, па ако и нађе коју, она је на површини, коју ће лако разбити било дрљањем, ваљањем или простим луцањем са мотикама или за тај посао удешеним маљевима, дрвеним чекићем насађеним на дужем држаљету.

Највише штете оне бусе, које се испод површине и невиде, њих неће бити ако је прво орање (угарење) одмах после жетве ваљано обављено, тако да је и за друго орање довољно воде сачувано, пошто вода много потпомаже доброј спреми оранице.

Сејемо ли озим усев после кукуруза, ту онда нарочито треба пазити да се остатци кукурузовине (домбе) добро и дубоко заору а земља добро промеша, те кукурузовину, која после свршене сетве на посејаној њиви широм лежи, да се покупи и напоље изнесе, јер је на штету клијајућег зрна, управ тако као и напред споменута грудa или буса. Многи ову кукурузовину купе истом на пролеће место одма после свршеног сејања, мисле да је то свеједно, пошто незнају да је до пролећа давно већ оно испод ње клијало зрно угушено и угиуло. А многи ту кукурузовину и не купе већ ју онако оставе како ју брана или дрљача свуче на мању или већу гомилу — није ли то лакомисленост и леност?

К доброј израђеној земљи рачунамо и погнојено поље, да је у снази, да је снабдевено са довољном храном за живот усева. Пред самом сетвом није саветно ђубрити, већ то се има увек неко време пре обавити. Ако баш доспели нисмо пре ђубрити ради нагомиланог другог непредвиђеног посла или ради одвећ влажног времена, то онда гној треба нешто дубље заорати, тако да посејано семе гној недодире, пошто би клијању семена шкодило а и њежна још бољчица би већ у првом свом развиту боловала од *жулице*.

Надаље земља треба да је пре сетве у неколико и слегнута, да није одвише шупља, пошто семе само у слегнутој земљи налази добру колевку. Ако баш није могуће ради злочестог времена семе бацити у понешто улежалу земљу, то се исти успех постизава ваљаним дрљањем (зубљењем) или по могућности ваљањем лаким гладким ваљцем после сетве. Довољно је улежала или слегнута земља и она, која је дан пре сејања поорана; ако околности дозвољавају да земља 2 и 3 дана почива а онда истом се сеје, успех ће бити још бољи. Да како све ово зависи према околности времена, радеће силе, удаљености поља од куће и површине, коју ћеш посејати.

Земља, која је шупља радо влагу губи, те и семе у таковој земљи спорије и неправилно клија. У земљама, које на сушу тако рећи болују, ваљана спрема је од велике важности. У таквим земљама бачено семе је реченим последицама извргнуто, слабо и неједнако клија а врло често и пропадне. Пшеница је још једини усев, који неће реченим опасностима подлећи, она поднесе одмах за плугом неслегнуту земљу, пак ће успети ако си ју и касно посејао, дачим код ражи, јечма и репице тај случај није. Али крај тога код пшенице важи правило, да боље пре него касније сејати, боља спрема и све како напред већ споменух.

За зимску сетву не треба земљу одвећ изситити како се каже као прашак (прашину); ако је површина мало рапава боље је, пошто је озими усев као у неком заклону пред мразем. Дакле мале грудвице овде нешкоде, оне су у неку руку још од користи само веће грудве треба разбити.

2. *Земља надаље треба да је иотицно изравнана* т. ј. да је плодна земља по целој површини подједнако раздељена, јер само у том случају можеш постићи, да је семе подједнако раздељено, да ће доћи у исту дубљину те да ће подједнако клијати, растити, цвати и зрети. Тога ради треба поље пре сетве у подједнаке слогове орати и то у слогове што шире, да је што вразора, који се после сетве попреко или косо дрљањем са осталом површином изравнају.

Добит усева је најлепши и највећи ако је по целој површини једнак, ако је површина добро израђена; само доста мали брежуљак или само незнатна долина, рупа већ је на штету целе добити, усев је неједнако плодан. Тога радо мораш избегавати узане слогове и многе разоре. Исто тако ваљано и подједнако раздељено и подједнако заорано ђубре упливише на богату жетву.

3. *Земља треба да је снабдевена довољном влагом* особито за суве јесени и касне зиме. Сваки се је уверио да биљке потребују влагу као што требају топлину, светлост, ваздуха и гноја, те где земља нема довољно влаге, да онда биљка назадује, кржљави и гине. Тога ради је од врло велике важности, да се по могућности влага одржи а наиме у првој доби, када је корен још у најгорњем слоју земље, која је онајпре суши извргнута. Касније кад се биљка отме, када корен дубље у земљу пусти, лако ће потребну влагу наћи у доњим слојевима и тако ће од суше бити сачувана. Дакле са влагом треба штедити ма да се зна да ће зима изобиља влаге донети, особито за суве јесени несмеш се на зиму ослањати. Истина каже се „у пролеће у благо, на зиму у прашину“, али како рекох и на зиму т. ј. код ране сетве с познатих разлога треба довољно влаге.

4. *Земља треба да је чиста од корова.* То ћеш онет постићи најбоље само ваљаним орањем у право време. Истина на зими многи исклијали коров преко зиме угине али на пролеће тера на ново, те усеву хране одузима. Коров ће се тим пре већма развијати, чим је њива горје спремна а сетва лакomisлено обављена. Начине како ћеш се корова опростити наћи ћеш у следећем броју овога листа у посебном чланку.

Још добро је знати *колико семена треба сејати*. Правило је за усев, да одговара својој сврси зашто посијан, да није ни густ ни редак а по томе и множина семена.

Истина није могуће тачно назначити колико семена треба бацити у земљу, јер то зависи од разних околности. Таблице за које си чуо или често у којем календару видео, које назначују потребну множину семена на

један хектар, могу ти служити само као мерило за равнање, али тачно се њих држати неможеш а зашто увидећеш из следећег.

Најбоље је бацити само толико семена, колико ће биљке од истих постале довољно места имати, да се не само корење њихово ваљано развијати узмогне већ и сама горња стабљика. Сваки се онај љуто вара, који држи да ће више хране добити ако буде више семена бацио. У томе многи греше, јер већим делом, колико је мени познато, нежале семе већ га што више сеју. Бацаш ли више семена, у штети си свакако, јер прво нештедиш са семеном а друго постигнеш много мање плода а и по каквоћи је лоше.

Густ усев истина на почетку изгледа врло леп, мислиш бог зна колико ћеш спремити, ал кад тамо једва што је мало поизрасло, почиње да жути, јер нема довољно светлости и ваздуха, једна биљка другој смета, једна другу гуши. Па тако многа биљка и изгине а с њом је одузета она храна, која би суседној биљци била од велике користи. Једна је биљка угинула а друга кржљави, јер у првом добу развића није имала довољно места да се развије, да пусти шире своје корење, да се јаче бокори а услед тога није кадра донети онога плода, који би донела, да је на ређе посејасмо.

Биљка треба како већ рекох и светлости, јер нема ли довољне светлости т. ј. ако је усев прегуст она ће бити слаба те лако и полегне а често је и празних или неразвијених класја. Колико пута сам чуо сељака јаукати и нарицати, да му је класје слабо, малено и празно, он приписује узрок суши, ако је неко време суше и било, али не зна да је тому злу сам крив.

Исто тако као што неваља прегусто сејати, неваља опет ни одвећ редко. Ако је одвише редко, остаје доста празна места, где се обично коров развија, по често исти надкрили и првобитан усев. Одвише редак усев мало ће и родити те радо трпи од суше и заразних болести а особито зимски, такав усев најме раж радо промрзне.

Дакле из реченога нека ти је правило, да не сејеш ни густо ни редко већ у средњу

руку. Ако сејеш при повољном времену треба сејати мање а сејеш ли при неповољном, ладном времену и касно, сеј увек нешто више, наравно претпостављајући увек добро спремљену земљу и добро семе, које је потпуно зрело и сасвим развијено, прве класе.

Множина потребнога семена равна се даље — у кратко да споменем:

1.) Од врсте биљке, те ваљаности и величине њенога семена — увек треба узети најбоље и сасвим зрело и чисто семе.

2.) Од врсте земље и њенога бонитета, онда како је за сетву спремљена.

3.) Поднебље, положај и време када сејејемо.

4. Сврха ради чега сејејемо, је ли за произвађање зрна или за пићу.

5.) Ако биљке као што је репица (олај) трпи од разних инсеката и голомразице, ту треба сејати више семена.

6.) Начин којим семе у земљу сместиш, да ли плугом, дрљачом или браном; те да ли сејеш руком, пуносевним или редомичним сејалом.

Даље велику улогу игра начин, како сетву завршиш. Посејано поље ваља, да је увек добро продрљано а у случају ране сетве и велике суше свако сејање треба да заврши са ваљањем гладким ваљцем, јер је тежња свакога ратара, да му семе чим пре клија. Клијати ће само онда ако на почетку има довољно влаге а то се ваљањем постизава. Лаке песковите земље треба увек после сетве поваљати, тешке земље само у време суше.

Посијавши, подрљавши и поваљавши, несмеш њиву своју оставити а да ниси плугом одводнице (бразде за отицање прекомерне воде) на прикладна места повукао. Одводнице или разводнице су од велике користи, не само у брдовитим пределима већ и у равници, оне много доприносе да се прекомерна вода, кишница или отошљени снег са њиве одведе, да неостају млаке у којима би усев од прекомерне влаге кржљавио и гинуо. Оне у брдовитим пределима спречавају прављењу вододерина и одношању плодне земље, пошто се услед одводница вода подједнако раздељује и отиче онамо камо си јој тако рећи заповедно.

Дакле сврши сетву увек са попречним разводницама, како већ положај њиве захтева. Плугом избачену земљу из разводница развуци лено мотиком десно и лево, да је површина равна као леја у банти.

Једном речи, драги сељаче, ако си рад да тај најглавнији посао „сејање“ обавиш што ваљаније и свесније; ако си рад да ти труд

твој буде ваљано награђен т. ј. да постигнеш што већу добит, онда добро уважи све до сада речено, нећеш се кајати а осведочити ћеш се, да је истинита стара она пословица: „како сејеш, онако ћеш и жети!“

Карловци.

Фр. Х. Сремац.

ОДЛОМЦИ ИЗ ПРИРОДНИХ НАУКА који стоје у тесној свези са пољопривредом.

Атмосферске појаве.

Кад изложимо у каквом суду воду на слободни ваздух, увидећемо да ће сваки дан све мање и мање воде у суду бивати — тако рећи нестајаће је, док на послетку суд остане са свим празан па и сув. За ту воду кажемо да се испарила.

И на самој површини наше земље можемо сваким даном да приметимо, да се поједина места иза ма колико киша пресушују; то пресушивање није ништа друго, него се вода испарила и остала иза ње земља сува. Исту појаву ћемо приметити и на белом рубљу простртом на ужету иза прања; простре се влажно, а кроз кратко време оно се просушило т. ј. још она заостала вода испарила се.

Пошто се непрестано вода, која се налази на површини наше кугле земаљске, испарава, то се та испарена пара само у ваздуху, који је око нас, може налазити. Ваздух може да поднесе у себи приличну количину водене паре, а да ми то и не приметимо. Али кад се ваздух напрасно, ма због каквог узрока исхлади, та се пара која се налази у ваздуху опет у течно стање претвори, као што је и пре била.

Какве су оно дивне бисерне капљице, које се лети из јутра могу да виде по трави, како дивно преливају своју чаробну боју, услед сунчане светлости, које је тај мах на истоку своје пламено лице промолило? То је роса. Површина земље као и сво биље као бољи *топлоноша* од атмосферског ваздуха, преко ноћи толико је из себе изгубило топлоте

т. ј. изхладило се, да је хладније постало од оног ваздуха, које га окружује. Па као хладнији предмет, долазило је у додир са оном паром која се налази у атмосферском ваздуху, ваздух се разхлађивао и водену пару у воду претварао која се слагала на хладне предмете, који су јој најближи били, слагала се у виду капљица, што ми росом називамо.

О овоме не морамо се једино уверавати у слободи природној, него се о истоме можемо и у нашим собама да уверимо. Напунимо чашу хладном водом, чаша ће се с поља ознојити т. ј. охладиће се и у след тога она пара која се налази у ваздуху који не посредно чашу окружује почеће се претврати у водене ситне капљице, које ће се по спољашњој површини чаше насламати и за које ми кажемо да се чаша *ознојила*.

Зими се с поља смрзну прозори из истог тог узрока.

Из тога дакле можемо да видимо, да ваздух наш у себи непрестано има неку извесну количину водене паре, која се према топлоти (температури) или множи или умањује.

Кад се ваздух разхлади, пара се у воду претвара; управо се прво претвара у ситне *водене мехуриће* који се по ваздуху одржавају, којих кад је много и кад су близу нас називамо *маглом* а кад су удаљени од нас у висини ваздушној *облаком*. Магла није ништа друго до облак на земљи; а облак је у висини магла. Највиши се облаци преко нас у висини од 10—12000 m. повлаче. Међу високом брдима често се догађа, да се кроз

облак пењемо горе ; да облак остане под нама, да под нами сева и грми а над нами да је са свим чисто и ведро небо.

Кад се пак ови мехурићи који су постали од водене паре, и којих множина поједине облаке сачињавају у водене капљице претворе, те се водене капљице услед тежине своје не могу у тој висини да одрже него у виду капљица падају на земљу, што *кишом* називамо. Ове водене капљице или киша, у виду округлих капљица пада. У опште вода са висина н. пр. са торња просута пада на земљу у виду округлих капљица.

Плажом кишом или *пљуском* називамо ону кишу која на земљу пада у виду великих капљица и врло јаком брзином. *Провала облака* је у врло великом стању плаха ки-

ша, кад она управо не пада у виду капљица него у виду снажних и дебелих водених млазева.

Има и таквих држава и земаља у којима никад или врло ретко киша пада ; такове су земље Египат и Перзија ; у Египту кишу замењује поплава реке Нила а у Перзији врло велика роса.

Снег тако постаје, кад се у облаку они водени мехурићи смрзну, од чега постају бели правилно кристализовани листићи или павуљице које летећи или вијући падају на земљу, што падањем снега или *вејлицом* називамо. Сваки снежни листић осим што има правилни облик звезде састоји се из шест правилних зракова, који заједничку средину имају.

(Свршиће се.)

Л и с т а к.

ПЧЕЛАРСКА СКУПШТИНА.

Аустријска, немачка и угарска амбулантна пчеларска скупштина отворила се дана 12. септ. о. г. у Будапешти. Скупштину је отворио министар трговине Бела Лукач, пошто је предходно разгледао приређену пчеларску интернационалну изложбу.

Пчелари се искупише у варошкој шумици у просторијама једне гостионице, пред којима је при отворању скупштине Бела Лукач ову беседу изрекао :

Поштована Господо ! Удружени немачки, аустријски и угарски пчелари овом приливом први пут држе на угарском земљишту и то у главној и престолној вароши у Будапешти своју амбулантну скупштину. Особито поздрављам ону господу, која су из Немачке и из Аустрије амо к нама дошла, да овде у 37. амбулантној скупштини као удеоначари суделују. Имајте љубав господо моја, овај поздрав протумачити вашим садруговима у име моје. Пчеларство само, као и вредности, које ово ствара, узевши у опште у привреди, оно не сачињава велику масу, али опет зато држим, да се у нашој домовини у значајном

виду издигло на површину, које заста и на даље сваку пажњу заслужује. Ова изложба, коју малу час посматраемо и разгледаемо, показује, да се радом и вредноћом и из мањих извора могу знатне вредности створити, чиме се може тамо да упливише, да тим до новог и новог приходног извора долазимо. То је баш узрок, због чега је угарска влада, угарско пчеларство увек са пажњом пратило и врло га је како морално тако и материјално потпомагало помоћу подетицања и пружањем помоћи. *Ову помоћ у име владе стављам у изглед на страну домовинског пчеларства и за будуће.* (Живео !) Од моје пак стране, као министра трговине у споразуму са министром пољопривреде, као до сад, тако и од сад са живом ћу пажњом пратити развитак пчеларског рада и што год буде нужно на овом пољу, у корист развитка домовинског пчеларења, са готовошћу и радо ћу све учинити. (Живео !) За тим поново захвалност изричем господи, која су са својим доласком почаствовала ову скупштину, а у првој линији врло поштоване госте са изречном том же-

љом, да им рад буде руковођен са пуним успехом и напретком пчеларства чиме за отворену проглашујем ову амбулантну скушштину, немачких, аустријских и угарских пчелара. (Дуготрајно живио!)

Самуило Борсеки секциони саветник, немачким је језиком протумачио министрове речи, а за тим је *Бек* бечки пчелар позвао да се бира председник и на предлог *Михаила Валошија* изабери за председника *Исидора Мадајну* уг. министарског секционог саветника. Али пошто је био препречен и није могао доћи, умолно је да му буде земеник *Самуило Борсеки* мин. секциони саветник. За бележнике беху изабрани *Јулије К. Мајер* и *Т. Короча*. За тим беше јављено да је склопљен одбор за оцењивање: председник *Ст. Магушка*, подпредседник *Шагинер* и *Хиршман*. Пресуђивачи у I. групи: *Алфонзо, Сис* и *Мајер*; у II. групи: *Ифалиц, Скерита, Барнер*; у III. групи: *Шриџф, Маузер, Вајал*; у IV. групи: *Турчањи, Рус, Ондра*, даље *Хегедишка, Гирокутка* и *Борсекиница*; у V. групи: *Лакатош, Лихтенштилер, Хибнер*; у VI. групи: *Дернер, Мериш* и *Еленбергер*.

Затим је министар *Лукач*, прогласи за отворену 37. амбулантну скушштину желећи јој успеха и моли изабраног председника да заузме место и да се одиочне саветовање. *Михаило Валоши* управитељ изриче захвалност министру, који се уз бурно клицање „живио“ удалио из дворане.

После тога заступник изабраног председника *Самуило Борсеки* отвори саветовање и умоли *др. Берзона* да држи предавање.

Најчувенији на свету пчелар, управо пчеларски највећи учитељ, *др. Берзон* као што га већина пчелара назива, отпочне своје кратко предавање, у коме је развијао тему, чега треба да се држи практичан пчелар из *новијих и новијих пчеларских проналазака*, који у практичном пчеларењу као и у теорији упоредо иду? Његово је мишљење то, да се врло обазриво прихваћамо новотарија. Неки проналазач недавно му је приказао са свим потпун вештачки сат. Он ово не држи за нужно, јер не треба пчеле штедети у раду,

него им баш треба прилику дати да што више раде. И више је таквих тема развијао уз бурно клицање живео. По завршетку предавања *барон Бела Амброзија* предложи најгоплију захвалност *др. Берзону*, што је скушштину једногласно и примила.

После учињених примедба од стране *К. Гергелија* и *Алфонза* па и одговора *др. Берзона* прешло се на дневни ред, другу тачку, на предавање *проф. В. Фогла* о теорији пчеларства. Предавач са свим нову теорију изнаши, у којој пориче, као да матица предводи рој у радњи; његово искуство баш противно доказује, управо доказује да *раделице прихоравоју матицу на то да за њима иде и да с њима ради*.

За овим је држао предавање *барон Бела Амброзија* председник јужноугарске пчеларске дружине о „угарском пчеларењу у теорији и пракси“ у коме упознаје са домовинским пчеларским одношајима, истичући, да је угарско пчеларење са врло slabим материјалним средствима располагало до сад, и у многоме има и може да захвали развијеном немачком и аустријском пчеларењу.

В. Турчањија приказује расправу *К. Шегера* под насловом „угарске пчеларске знаности“. Овим делом се упознаје и износи мађарска пчеларска литература од најстаријих времена па све до данас.

За тим је предавање држао *Јулије К. Мајер* под насловом „историја и стање пчеларства у Угарској у овој последњој години“. Прва је пчеларска дружина постала 1873. па те исте године беше и прва пчеларска изложба. У последњих 10 година било је 8 већих изложба. Набраја и спомиње угарске најизвреније пчеларе, па и оне, који су на пчеларском пољу са сходним проналасцима или и у самој литератури се као писци одликовали. Године 1885. пчеларило се у Угарској у 8812 општина и то са 90.859 кошница са покретним саћем (берзонкама), 297.768 другим разним кошницама, дакле са свега 388.627 кошница. Прошле године у јесен било је 464.740 кошница, а меда 20,518.251 метарски цената (? — валда килограма?) у вред

ности 615.555 фр. воска се продуцирало 12.968 метерски цената у вредности 1,298.300 фр. Књижевност се пчеларска умножила на 23 свеске.

У два часа после подне цело се ово пчеларско друштво фотографисало. У пола три, у варошкој шумици отпочео се банкет на коме је до 300 особа било. Сви беху у најбољем расположењу.

Кад је дошло четврто јело наред, устане и наздрави *Самуило Борсеки* мин. саветник и у врло лепом и китњастом говору наздрави краљу и краљици као друштвеној покровитељици. Присутни су здравицу стојећи саслушали. За тим је *Сам. Борсеки* наздравио аустријском цару, на што присутна војничка банда засвира „*Gotterhalte*“ *Др Бек* аустријски земљоделски секциони саветник наздрави Будапешти. *Барон Бела Амброзија* наздрави немачком, аустријском братинству. *Мајери* чакварски ешпереш Бекеру председнику аустријског пчеларског друштва. *Вимоши* наздрави Немету мин. саветнику. За тим су се још низале здравице.

После банкета су странци пролазили кроз варош и прегледали разне знаменитости. Други је дан продужење скупштинско било.

*

Други је дан отворио скупштину онет *Самуило Борсеки* с молбом, да предавачи гледе да што краће своје ствари реферирају.

Први је предавач био *Е. Мецлер*, предавао је о *магичиној јајњачи и о одређењу ове*. Назоре је износи на основу микроскопских онита; он је тога уверења да се рад јајњаче састоји у пчелијој физиолошкој природи. *В. Фогел* је предложио да се предавачу *Е. Мецлеру* изрази захвалност. И *др. Берзон* је утицао у ово предавање, изјавив, да се све ово изказано потпуно слаже са његовим искуством.

М. Сис је ово питање расправљао, е да ли је уместно да се при вештачком

ројењу у ичеларењу пошнице измену и како се могу избећи ове рђаве стране? *Г. Лихтенелер* држао је предавање о *важности правље киселине*. *Л. Деметер* предавао је о *одређеној мери оквира*, на основу искуства је препоручивао као најзгоднији у величини од 26 см. ширине, и 28 см. дужине. *Ј. Ковач* и *К. Гертели*, као и *М. Мајер* нису држали за целисходно већ пређе углављени простор оквира променјивати. *Ј. Винклер* приказао је справу за топљење воска која је удешена још по старох конштрукцији али је знатно поправљена, као год и саму пресу, са којом за 10 минута може се већ чист восак топити. *А. Абенд* износи своје мишљење о оплођењу матице као и о јајима које ова заплува. *Ф. В. Гингнер* упознаје које је најбољи начин да се восак топи.

И тиме су сва предавања завршена.

В. Фогел позива амбулантну пчеларску скупштину да се идуће године т. ј. септембера 1893. састане у Хајделбергу. Јавља и то да се баденски велики принц примио протекторства изложбе 38. амбулантне пчеларске скупштине. Скупштина је ова на то изјавила, да се 38. амбулантна пчеларска скупштина држи у Хајделбергу а за председника исте скупштине бирају *Гуенбергера* мин. саветника и *Вилкенса* хајделбершког градоначалника.

По томе су причитали брзојав *профа А. Бетлена* министра пољопривреде, који се извињава што није због даљине присуствовати могао у овој скупштини. На овај телеграм закључено је да истим се путем захвалница пошље.

На предлог *Скалите* предходно је ова скупштина закључила да се 1894. амбулантна пчеларска скупштина држи у Бечу.

И на послетку се опрштајним поздравима и изразима захвалности чланови ове скупштине у највећем задовољству разишли.

III. II.